

ХРИСТІЯНСЬКИЙ ГОЛОС

УКРАЇНСЬКА ЦЕРКОВНА ГАЗЕТА • UKRAINISCHE KIRCHENZEITUNG

РІК ВИДАННЯ • JAHRGANG 67

ЛЮТИЙ • FEBRUAR 2015 • Nr. 4 (2912)

ЦІНА • PREIS • 1,50 EURO

ПАСХАЛЬНА ЖЕРТВА

У розстрілах на Майдані християни повинні побачити пасхальну жертву Небесної Сотні. Про це сказав Глава Української Греко-Католицької Церкви Святослав у своєму відеоблозі до Дня Героїв Небесної Сотні.

«Промені, які увечері 20 лютого 2015 року вдарили в небо з місць, де рік тому було убито Героїв, символізують кожного з Небесної Сотні. Вони стали не просто променями, а стовпами гідності, що тримають на собі небо. Ми ж маємо втримати землю, свою українську землю, від темряви, що продовжує наступ.»

Володимир В'ятрович, з Фейсбуку. С-на: repor.to

Патріарх відзначив, що, переживаючи першу річницю перемоги Революції Гідності, різні люди бачать у цьому різний зміст, тому, можливо, цей день будуть і по-різному називати. «Хтось згадуватиме жертв Майдану, хтось говоритиме про розстріл Майдану... А ми, християни, розуміємо тут щось набагато глибше. Ми говоримо про пасхальну жертву Небесної Сотні».

Блаженніший Святослав: Аби збагнути, що розуміє християнське серце, коли говорить про пасхальну жертву, варто поглянути на пасхальну жертву нашого Спасителя Ісуса Христа. Що бачили й розуміли свідки цієї події? Хтось бачив езекуцію злочинця, якого було засуджено тогочасною римською владою з подачі синедріону. Хтось бачив трагедію смерті праведника. Але насправді це була пасхальна жертва. Син Божий приніс себе в жертву за спасіння світу. У цій жертві все людство отримало вічне життя. Смерть Спасителя на хресті стала початком воскресіння, перемоги життя над смертю, мандрівкою людства від темряви до світла і від землі до небес.

Тож ми, християни, коли говоримо про річницю пасхальної жертви Небесної Сотні, бачимо тут добровільну жертву віддання власного життя за краще майбутнє рідного народу. Тому ця жертва стала початком переміни. І ми сьогодні справді з перспективи року бачимо, як Україна почала змінюватися. У болях народжується нове суспільство, нова держава. Усвідомлюється вартість бути свободною людиною.

Ця свята кров Героїв Небесної Сотні окропила волю України. Вона є нашим скарбом. Є моментом звільнення. Моментом переходу від рабства до свободи. Тому ця жертва є початком життя. Смерть, яка є животворящою.

Ісус Христос каже: якщо зернятко не вмере, то не принесе плоду, а якщо вмере, тоді постане нове життя. Ми, християни, сьогодні згадуємо річницю пасхальної жертви, яка дає і дасть плоди, котрі вповні ми зможемо оцінити лише з перспективи часу. Історія нової України щораз глибше розкриватиме зміст пасхальної жертви Революції Гідності.

Департамент Інформації УГКЦ

РОКОВИНИ ЗАГИБЕЛІ НЕБЕСНОЇ СОТНІ

Від сьогодні і до скону віків Україна щодвадцятого лютого відзначатиме День Героїв Небесної Сотні, які віддали своє життя під час Революції Гідності. Завдяки їхній самопожертві ми живемо і дихаємо, і маємо унікальний шанс змінити країну на краще, і не дай Боже нам його змарнувати.

...Боротьба за право жити у справді європейській країні, яка розпочалася на Майдані, триває й досі, тепер на Донбасі. Більше чотирьох тисяч членів самооборони Майдану пішли на фронт, боронячи Україну від російської агресії...

...Від імені усього українського народу – щира подяка вам, матері та батьки, за те що виростили таких мужніх і прекрасних синів та дочок. І доземний уклін синам та дочкам, які втратили батьків.

Попри усі труднощі та виклики ми переможемо! Бо з нами Бог. І правда – на нашому боці! Слава Україні! Слава її Героям!

(з виступу П. Порошенка на церемонії вручення державних нагород членам родин Героїв Небесної Сотні 20 лютого 2015 року. С-на прес-служби президента України)

АНОНС

«Греко-католики з тривогою обговорюють слова, з якими під час загальної авдієнції папа Франциск звернувся до українців. У цьому випадку душі вірних роздирають сумніви й розгубленість. Вони не можуть прийняти певні його твердження, що, на їхню думку, розминаються з правдою. Звучить майже одностайний висновок: Папу підставили його радники.» Це фрагмент аналізу Мирослава Мариновича про поставу Ватикану щодо подій в Україні, про російську тінь на ньому. **Стаття «Коли дипломатія переважає над засадами віри» на сторінці 4.**

4 березня 1815 року у селі Улюч б. Сянока народився Михайло Вербицький, греко-католицький священик, автор музики до українського національного гімну «Ще не вмерла Україна». **Пишемо про нього на сторінці 8.**

СЕНС ХРИСТІЯНСЬКОГО ПОХОРОНУ

У житті ми неодноразово зустрічаємося з випадками фізичної смерті. Це завжди нагнітає на людину якийсь страх, дискомфорт, а деколи спонукає до призадуми над власним життям і вчинками. Всі ми є люди, і можемо мати подібні страхи. Але кожний християнин живе вірою, що земне існування людини не закінчується фізичною смертю. Її душа стає перед Богом, щоб дати звіт із земного життя. Показати Богу, як саме кожен з нас використав «час заслуги».

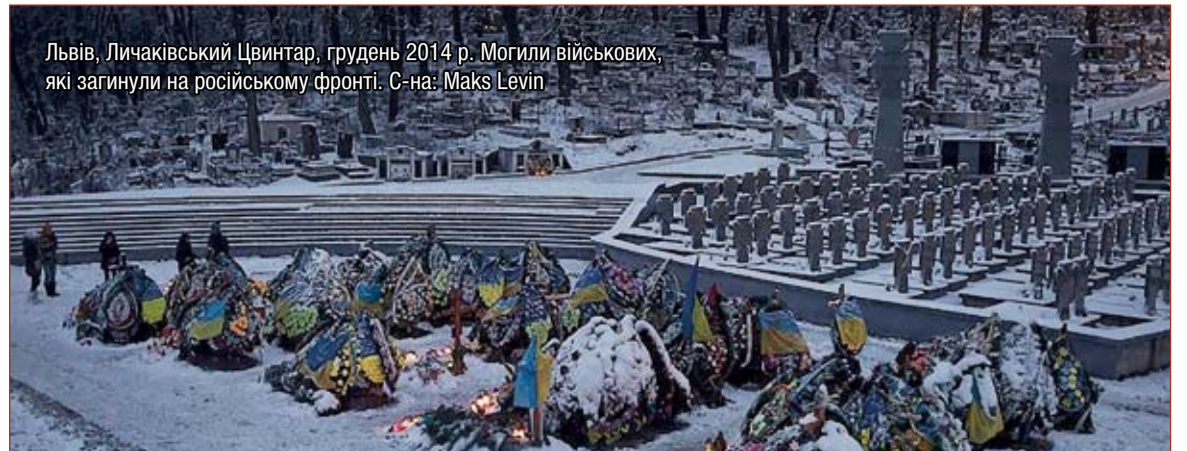
Щоб людська душа могла гідно стати перед Богом, їй потрібна молитовна підтримка, тому що вона уже нічим собі допомогти не може. Вона може уповати на Божу милість і представити те добро, яке вчинила за свого життя. Тому родина, друзі, близькі покійного збираються на парастас для спільної молитви за його душу. Також є добрі особисті молитви, вервиця про заступництво за душу покійного до Богородиці, святих, до яких маємо набожність, чи читання псалтиря.

Так склався звичай, що тіло покійного відспівують удома, храмі, і уже похоронною процесією супроводжують на цвинтар. Під час парастасу померлого окроплюють свяченою водою, обкаджують кадилом. Навіть під час «останнього цілування» ми

не лише прощаємося з одним із членів родини, спільноти, але в такий спосіб віддаємо покійному останню шану.

Під час парастасу чи на цвинтарі не лише віддаємо тіло покійного землі: «Бо ти є порох і в порох вернешся», але співаємо «Вічна пам'ять». У такий спосіб висловлюємо не лише свій жаль і пам'ять про людину, але найперше – нашу віру й надію на воскресіння. Бог завжди пам'ятає про людину, про усіх живих і померлих.

Зазвичай після похорону ми збираємося у домі померлого разом з його друзями, родиною, сусідами. На жаль, є дуже прикро коли це поминання перетворюється на певний «балаган» з пиятикою, лайкою, недоречними словами чи навіть сміхом. Поминання найперше полягає в тому, щоб розради-

Львів, Личаківський Цвинтар, грудень 2014 р. Могили військових, які загинули на російському фронті. С-на: Maks Levin

ти і якимось потішити родину покійного. Душа покійного потребує нашої за неї молитви. Також стараємося нічого не говорити поганого про покійника. Як людина він міг мати чимало прогріхів, але зі смертю його душа буде суджена найсправедливішим суддею – Господом Богом.

Також у нашій Церкві є давно усталена традиція відправляти за душу покійного Святу Літургію в 9 і 40 день після смерті, які ми називаємо «дев'ятини» і «сороковини». Дана традиція виникла завдяки святому Макарію Александрийському, який, маючи дар молитви, випросив, щоб Бог відкрив йому знання, в чому полягає користь молитви за покійного. Під час молитви ангел, що його супроводжував у видінні, показав, що очікує на душу у потойбічному світі.

Після смерті душа покійного отримує ангела, що супроводжує її у мандрівці. Два дні душа знаходиться біля

тих місць, які для неї були близькими: дім, храм, родина, місія, де вона творила добро. На третій день ангел веде до Бога, що дозволяє душі протягом 6 днів бачити блаженство раю і те, що дійсно чекає всіх праведників.

На дев'ятий день душа знову іде поклонитися Господу. Але у цей раз Бог дає душі побачити протягом 31 дня пекло. Душа уже бачить всі ті муки, що очікуватимуть грішників. Тому уже на сороковий день душа втретє приступає до Бога, який виносить душі остаточний вирок, і вона очікує страшного суду. Душа уже, залежно від вироку, радіє, бо буде у раю, або ж сумує, бо її очікує вічна мука.

Тож ми завжди покликані щиро молитися за наших покійних. Найперше тому, що душа покійного уже нічим собі допомогти не в змозі. Дуже добре, коли людина яка готувалася до смерті, встигла примиритися з Богом і зі

своїми ближніми, прийнявши Святі Тайни Покаяння і Євхаристії. Відійшла у потойбіччя у стані Божої ласки. Але є випадки, коли смерть є раптовою. Або людина роками не брала участі у Святых Тайнах Сповіді і Євхаристії. Тому її близькі покликані допомогти душі ближнього молитвою, зокрема, жертвуючи за неї Святу Літургію, Святе Причастя, молитву на вервиці, прохання про змилювання і прощення гріхів в особистій молитві. Саме в такий спосіб ми можемо випросити нашому ближньому рай. Маємо просто знати, що смерть очікує кожного з нас. Рано чи пізно ми усі предстанемо перед Богом, щоб дати звіт з нашого життя. Хто знає, може саме наш ближній, що отримав рай завдяки нашим молитвам до Бога, уже як святий (бо в раю усі святі), випросить його і для нас?

бр. Лука Горгота, ЧСВВ, «Місіонар»

ХГ)

ПІСТ СЕРЦЯ

(23 ЛЮТОГО ПОЧАВСЯ ВЕЛИКИЙ ПІСТ)

Піст... Який має бути піст? Можна бути лицеміром і виставляти себе, афішуючи те, як ми постимо, а можна нести людям радість і зберігати піст у смиренному серці. Постити так, щоб ніхто і не знав. Відмовитися від чогось, що приносить особливу радість, з'єднатися з Творцем в приватній молитві. Піст серця, де є лише ми і Бог, і Він бачить нас справжніми. Чинити діла милосердя, складати пожертви так, щоб про це знав лише Бог. І в такий спосіб ми збиратимемо скарби, вічні скарби для нашої душі. «*Бо де твій скарб, там буде і твоє серце.*»

Бог зі сторінок Святого Письма звертає нашу увагу на те, що скарби сучасного світу тлінні, вони зникають і не потрібні для спасіння нашої душі. В часі Великого Посту ми матимемо не одну можливість зібрати багатство для душі і вічного життя. «*Коли ви прощатимете людям їхні провини, то й Отець ваш небесний простить вам.*» Простити... Сьогодні гордість заважає пробачити чи просити вибачення. Та Бог хоче, навіть просить нас, щоб навчилися цьому нелегкому ремеслу. Ісус молився, помираючи на хресті: «*Отче, прости їм...*». Яка велика любов до кожної людини висвітлена в цих словах! У Великий Піст було б добре взяти приклад з Христа і простити всім, кому так важко вибачити.

Людина часто стоїть на перехресті вибору і зробити цей вибір буває складно. Та ми добре розуміємо, де добро, а де зло, і в цьому світлі вибір робити набагато легше. Ми вирішуємо, які скарби для нас цінні і потрібні. Любити, допомагати, ділитися, чинити діла милосердя, зустрічатися з Богом в молитві, єднатися з Ним у Пресвятій Євхаристії, читати Святе Писання – ось скарби, потрібні для нашої душі. Роблячи такі, ніби й не значні справи, людина збирає скарби для вічного життя.

«Місіонар»

З Катехизму УГКЦ

Христос у Євангелії наголошує на взаємозв'язку між молитвою і постом для подолання впливу лукавого на людину, тобто звільнення від гріха: «цей рід нічим не можна вигнати, тільки молитвою та постом» (Мр. 9, 29). Святі отці підкреслювали невіддільність посту від молитви: «наскільки відбереш від тіла, настільки додаси душі підживитися духовною силою». Через піст ми стримуємо й обмежуємо «зовнішню людину», щоб через молитву почала розвиватися «внутрішня». Коли молитва відокремлена від посту, то внутрішня людина не має належних умов для розвитку. (702)

ГОТУЮЧИСЬ ДО ПАСХИ ГОСПОДНЬОЇ

До покаяння кличе нас наше сумління – голос Божий у нашій душі, наше справжнє «я», що чекає зустрічі зі світлом Божої Правди. Правильно пережитий час Великого Посту підсилює цей голос, дозволяє, щоб ми краще його чули, не заглушували його, не втрачали саява Божої істини в нашому серці та не збилися на манівці.

Проте не лише поодинокі люди можуть замулювати своє сумління і вдаватися до самообману. Історія та дійсність нам показують, що в такий стан впадають цілі суспільства. Тому, як кожна людина, суспільство також потребує оновлення, навернення і погляду на себе у світлі Правди.

І піст, і реформи вимагають самообмеження, праці над собою, яка може бути навіть болісною. Цього року підготування до Пасхи Господньої буде позначене лихоліттям війни та економічної скрути. Тож нехай наша витривалість у боротьбі за свободу і кращу долю рідного народу оновиться через добровільне самозречення задля оновлення приватного і суспільного життя, особисту жертву задля перемоги любові над ненавистю.

Ми, християни, знаємо, що результат цієї реформи-оновлення залежить не лише від нас самих, а передусім від нашої співдії з Богом через дотримання ще двох передумов справжнього посту: молитви і милостині. Молитва відкриває нас до Бога, запрошує Його діяти в нас, а милостиня сприяє подоланню несправедливості, що є в світі, є добровільним умертвленням наших злих нахилів задля паломництва до воскресіння.

Нехай оновлена сила християнської віри, надії й любові дарує нам певність у неминучості перемоги Божої справедливості над кривдою, – перемоги над усяким ворогом, зовнішнім і внутрішнім, що повстає проти Бога й гідності людини, сотвореної на Його образ і подобу.

(З пастирського послання патріарха Святослава на Великий Піст 2015 року)

Зцілитись від корупції

Вже протягом певного часу ми знайомимося з брошурою «Корупція та гріх. Кілька думок на тему корупції», яку теперішній Папа написав ще будучи священником-єзуїтом, а перевидав 2005 року, як архієпископ Аргентинської Столиці. В цій праці Хорхе Маріо Бергольйо ділиться думками про причини та характерні ознаки явища корупції, яка, за його словами, є не просто повторюваним гріхом, але зіпсуттям серця, яке дуже важко піддається лікуванню. Саме так: якщо гріх може бути прощеним, то корупція повинна бути зціленою.

Наприкінці автор пропонує погляд на те, як усі ці явища проявлялися в часах Ісуса Христа. Він зазначає, що в Новому Завіті з'являються корумповані особи, в яких це зіпсуття, ця прив'язаність до гріха відразу кидається в очі. Це, наприклад, Ірод Великий, який наказав вбити немовлят, злякавшись новини про новонародженого Царя. Це Іродіада, яка підступом звела зі світу Івана Предтечу. Інші корупціонери приховували своє зіпсуття за суспільно прийнятною поведінкою, як Ірод Агрипа, який охоче слухав слова Івана Хрестителя, але під прикриттям присяги наказав відтяти йому голову, або ж Пилат, який заявив, що справа його не стосується та вмив руки, хоча за цим приховувалося бажання за будь-яку ціну втримати владу.

Але в євангельських часах теж існували групи, які кардинал Бергольйо також характеризує, як корумповані: фарисеї, садукей, зилоти та есенні. Коли до них приглянутися, то можемо усвідомити наставлення корупції щодо послання спасіння Ісуса Христа та Його особи. Ці чотири групи мають дві спільні ознаки: всі вони випрацювали доктрину, щоб виправдовувати або прикривати свою корумпованість та, одночасно, вони далекі від грішників і народу, навіть ворожі до них, вважаючи чистими виключно себе.

Фарисеї випрацювали доктрину дотримання закону аж до крайності, що привело їх до презирливого ставлення до грішників, до усіх тих, кого вони вважали порушниками цього гнітучого закону.

Садукей бачили в грішниках, як і в усій решті народу, боягузів, нездатних вести переговори з владою в різних життєвих ситуаціях, вклавши свою власну внутрішню зіпсованість у переговори з владою, закривши простір для надії, яка походить з висоти.

Зилоти – політичні бунтівники – шукали миттєвої розв'язки, і на цьому ґрунтувалася їхня доктрина, за якою приховувалося значне суспільне обурення та відсутність богословського значення часу. Грішників та народ вони вважали корисними для себе недоумками, яких можна опанувати ідеологією та призвати до збройного бунту.

Корупцію у есенів – групи пустельників, які шукали спасіння в затворницькому житті – нелегко розгледіти відразу. Це були, на перший погляд, люди доброї волі, які шукали внутрішнього зібрання, а через своєрідне монаше життя – спасіння обраної групи. Але саме в цьому й приховується зіпсуття: вони піддалися спокусі певною формою добра, піднісши її до рівня життєвої доктрини та виключивши з цього проекту всіх інших, вважаючи їх непридатними для спасіння.

Перед обличчям цих чотирьох груп, перед цими корумпованими доктринальними течіями Ісус представляє обітницю відкуплення всього народу. Він, звертаючись до духовної спадщини свого народу, пропонує нове прочитання Писання, вказуючи на те, що воно свідчить про Нього, протиставляючи його альтернативам, запропонованим згаданими чотирма т.зв. елітами.

Радіо Ватикан

Революція Гідності, вони це зробили

ВАСИЛИНА ДУМАН, 27 РОКІВ

Під час Євромайдану: Авторка ідеї серії фантиків «Euromaidan is...», керувала креативним відділом «Громадського сектору Євромайдану».
Зараз: Працює журналістом, у тому числі пише про війну на Донбасі. Займається допомогою «Мілітарному порталу».

С-на: Український Католицький Університет

Пам'ятаю ніч на 30 листопада, коли розігнали студентів. Я тоді пробувала знайти собі заняття і волонтерила спочатку на поселенні. Протест захлинався, багато хто вже поїхав. Тож було вирішено не поселяти більше людей. Ми з моєю новою знайомою, Катєю Оверченко, брели тоді Майданом засмучені – мовляв, нічого не вдалося і все закінчується нічим. Аж Катя каже щось на кшталт: *еее, ні, так діло не піде. Дивись, біля стелли лишилося безліч людей, які не мають де ночувати. Ми їх просто неба лишимо, чи що? У мене є база людей, що пропонували у себе поселяти.*

На Майдані ми знайшли Колю Виговського – він теж намагався допомогати протестуючим з поселенням. Коля був з головою закутаний у плед і не надто привітний. За кілька годин вони обоє стали учасниками нападу «беркутні». Богу дякувати, обійшлися малою кров'ю: синцями і переляком.

Приреченість я відчула з першими смертями. Після короткої перерви потрапила до Києва у день, коли вбили Нігояна. Веселість мені асоціюється з карпатським мольфаром. Найсправжнісіньким, правду кажу!

Я тоді стояла на Груші, розмовляла з товаришем, Олександром Лабєцьким. Все гупає, в стіну за спиною вдаряється гумова куля, горять шини – все класично. Поряд човгає дідусь, схожий на безпритульного. Він накульгує на одну ногу, ходить з палицею. Одягнений в якогось чорного кожуха, безрозмірні затерті штани і якісь валянки. Дим від шин починає закружувати у нашу сторону. Аж тут оцей дідусь спокійно до цього диму каже: *ти чого сюди йдеш? Тут тобі нема чого робити, йди туди!* І я не вірю своїм очам, але димова завіса розвертається у сторону коридору силовиків.

Я повноцінно усвідомила, що людині потрібні не так їжа і гроші, як можливість бути потрібною. Коли така можливість є, останні покидьки стають здатними на героїство. Пам'ятаю хлопця, який до революції здавав кров у пунктах прийому, щоб за гроші купити алкоголь. Так от, він з ризиком для життя возив дрова та автомайданив у інші способи. Загалом люди на Майдані з огляду на відчуття власної місії дуже часто ставали вищими за самих себе і робили дуже гідні, часом героїчні вчинки.

(«Українська Правда»)

КОРОТКО

ВОНИ ОРГАНІЗУВАЛИ УБИВСТВА НА МАЙДАНІ

Наказ розстрілювати людей на Майдані віддавав особисто В. Янукович, а снайпери, які відкривали вогонь по протестуючих були представниками російських силових структур. Про це повідомив секретар РНБО О. Турчинов. «Накази давав Янукович через екс-міністра внутрішніх справ Віталія Захарченка та екс-голову СБУ Олександра Якименка. Високопосадовці з ФСБ Росії повністю їх консультували. Працювала група російських офіцерів ФСБ, яка тренувалась на базі «Альфи» і вони разом з ними відпрацьовували плани локалізації Майдану». Голова СБУ Валентин Наливайченко повідомив, що з Кремля снайперською спецоперацією керував радник президента Росії Владислав Сурков (один з найбільш близьких до Путіна політиків). За словами президента П. Порошенка «тепер вже остаточно ясно, що на Майдані ми боролися не з Януковичем. Він був лише жорстокою і слухняною маріонеткою». Наливайченко повідомив також, що велика кількість правоохоронців і співробітників СБУ працювала на Росію. Зокрема, колишній керівник СБУ в Криму Петро Зима виявився співробітником ФСБ і допомагав Росії здійснювати анексію півострова. Всього у державній зраді поки що підозрюються близько 100 колишніх співробітників СБУ, 10 з яких заарештовано. (УНІАН, Радіо Свобода, «1+1», ТБІ)

НАЙМОЛОДШИЙ АНГЕЛ

На Збаражчині відкрили музей наймолодшого лицаря Небесної Сотні Назара Войтовича. Пам'ять про 17-річного хлопця вшанували у школі його рідного села Травневе. Також поблизу навчального закладу односельчани звели Пагорб Гідності. Снайпер убив Назара 20 лютого 2014 року. Батьки втратили єдину дитину. (ZIK)

Україна виявилася на передовій в ролі першої європейської кріпости, яка перегородила дорогу самоупевненому злу. Така роль нашій країні призначається не уперше. Київська Русь фактично захищала континент від диких орд з великих степів протягом усього періоду становлення модерної європейської цивілізації. Прийшла пора, щоб європейці оплатили рахунки. (Віталій Портников, журналіст)

ТЕРАКТ В ХАРКОВІ 22 ЛЮТОГО

Це подія надзвичайно знакова. Вона переводить проросійський рух в Україні в площину «чистого тероризму». Якщо обстріли у Волновасі, Маріуполі і, навіть, збиття МН-17 (малайзійського літака) можна було визнати військовими помилками, то бомба закладена в Харкові однозначно підпадає під означення тероризму, і однозначно була спрямована проти виключно мирного населення. Росія опустила до методів ІРА і Хамасу. Жодна сила, що асоціюватиметься з цим терактом, відтепер не зможе називатись «повстанцями», «Фрідом файтерами», чи, навіть просто сепаратистами. Тепер це вже офіційно за визначенням – «терористи». (Сергій Каразій, журналіст)

КРАМАТОРСЬК. ДОНЕЦЬКА ОБЛАСТЬ. «Є щось символічно-шизофренічне в краматорському Леніні. Це, власне, стан теперішньої України. Вона вже обрала свої кольори, але ще залишається, в масі своїй, совковою.»
Сергій Каразій, журналіст (з Фейсбуку)

КОЛИ ДИПЛОМАТІЯ ПЕРЕВАЖАЄ НАД ЗАСАДАМИ ВІРИ

Цими днями ім'я Його Святості Папи Франциска I в середовищі греко-католиків на слуху. Адже саме йому ми завдячуємо тим, що до архикатедрального собору св. Юра привезено унікальну реліквію з Ватикану – Нерукотворний образ Ісуса Христа (див. попередній випуск «ХГ» – Ред.). Дати дозвіл, щоб цю ікону привезли в країну, в якій триває болісна війна, – це великий дар з боку Папи, це величний жест його благословення, яке гоїть душевні рани і скріплює віру стурбованих.

Водночас греко-католики з тривогою обговорюють слова, з якими під час загальної авдієнції 4 лютого 2015 року Папа Франциск звернувся до українців. У цьому випадку душі вірних роздирають сумніви й розгубленість. З одного боку, ті, що припадають до згаданого образу Ісуса з ревною молитвою, не можуть не погодитися з твердженням Папи, що «молитва є нашим протестом перед Богом у часи війни». Люди вдячні і самому Франциску I за його незмінну молитву. Однак, з іншого боку, вони не можуть прийняти певні його твердження, що, на їхню думку, розминаються з правдою. Звучить майже одностайний висновок: Папу підставили його радники.

Увесь світ знає папу Франциска як сміливого Душпастиря й людину точного слова. Для прикладу, незабутніми є його слова, сказані під час Служби Божої 28 березня 2013 року, що «пастир має пахнути своїми вівцями». Або ж докір світові, що він трактує мігрантів і втікачів «як пішаків на шахівниці людства». Проте, живучи майже все своє життя в Аргентині, Франциск I вочевидь не може відчувати всі нюанси нинішнього російсько-українського конфлікту. Тому він змушений поклатися на ті роз'яснення, що їх дає йому ватиканська курія. І в цьому якраз і полягає найбільша проблема.

Для багатьох представників ватиканської дипломатії стосунки з московською патріархією мають беззаперечний пріоритет, коли йдеться про ставлення до греко-католиків у цій частині світу. Останні віддавна мають жаль, що їх не раз приносили в жертву церковній дипломатії квазі-єкуменічного штибу. І якщо вже про це відверто сказав відомий католицький оглядач Джон Аллен: «Багато українців вважають, що Папа

Франциск (можливо, сам того не бажаючи) кинув їхню країну під колеса автобуса задля «політичної коректності», щоб не дратувати російських православних», – то можна зробити висновок, що ця риса ватиканської дипломатії стала очевидною навіть неукраїнцям.

Мої подальші міркування будуть критичними щодо нинішньої позиції Ватикану в українському питанні. До цього я відчуваю дві спонукки. По-перше, мотивуючими для мене є слова самого папи Франциска: «Церква... є моєю Матір'ю: я повинен дивитися на її гріхи та недоліки, наче я дивлюсь на гріхи та недоліки власної матері». Отже, мене болять помилки моєї Матері, і я не можу не говорити про цей біль. При цьому я говоритиму з пошаною до Папи, який сам сміливо говорить правду, про яку свідчить.

Дипломатія є важливою і легітимною ділянкою церковного життя. Занедбання її підставляє Церкву під несприятливі вітри її паломництва. Проте дипломатія

має і свої вразливі сторони, оскільки тримає у своїх полі зору передусім центри влади. Масові прояви духовності й особисті свідчення віри її не цікавлять – точніше, цікавлять рівно настільки, наскільки вони підсилюють чи ослаблюють центри влади.

Проте важко уявити собі щось більш суперечне служінню Христа, ніж абсолютизація центрів влади. Важко уявити собі Ісуса, який улещує тодішніх можновладців, тобто синедріон, і не реагує на зусилля простого люду очистити своє благочестя від корупції та лукавства.

Для не одного ватиканського дипломата українська Церква – розколена, провінційна, наївна, невірна у дипломатичних тонкощах – не існує як центр влади. Вона існує для них лише як troublemaker, що створює проблеми у стосунках з єдиним (на їхню думку) центром реальної церковної влади у нашому регіоні – московською патріархією. Облишмо поки що тему

С-на: агентство ANSA

нашої власної відповідальності за невірне представлення себе світові. Для нитки нашої теперішньої розмови важливо, що очевидні та щораз скандальніші гріхи патріаршої Москви не бентежать ватиканських дипломатів:

поранених і травмованих – все це не заслужило собі на жодне експліцитне слово підтримки з боку Римської Курії. Загальні фрази про потребу примирення в Україні були радше даниною належній коректності, ніж виявом

» Ватикан цілковито усунувся від публічного осмислення військової агресії Росії щодо України й відмовився зайняти становище у цьому конфлікті »

вони будуть надавати пріоритет стосункам з нею доти, доки вона залишатиметься впливовою силою у міжцерковних стосунках.

І навпаки, ватиканські чинники обійшли майже повним мовчанням промовисті свідчення автентичної духовності на Майдані. Порив простого люду до духовних цінностей, прагнення подолати корупцію, відродження давнього феномену храму як притулку для гнаних (refugium), живий феномен молитовного Майдану зі щоденними молитвами, нічними чуваннями та дивовижними наверненнями до віри; майданний єкуменізм і міжрелігійна співпраця довкола проблеми гідності людини, тобто публічний консенсус усіх християн, євреїв і мусульман України в час Майдану, щодо анексії Криму та захисту територіальної цілісності своєї країни; неймовірна волонтерська праця на користь численних біженців,

справжньої християнської солідарності, – всупереч слушній думці самого Папи, що «християнська любов завжди має одну якість – конкретність». Оскільки події відбувались у сфері інтересів московського патріархату, ватиканська дипломатія наклала табу на будь-які реальні форми підтримки української Революції Гідності.

У всьому цьому проявився явно надмірний вплив дипломатії на механізм прийняття рішень Апостольською Столицею. В такі хвилини, як зараз, особливо відчуваеш, що дипломатія Ватикану як центру влади до безпечної міри підминає під себе функцію Ватикану як центру духовності. Нереагування Ватикану на духовно автентичний, з усіма ознаками євангельських рад і блаженств, феномен духовності Майдану є величезною втратою досвіду віри. Це занедбання віри на угоду дочасним інтересам церковної дипломатії.

Проте на цьому втрати не закінчуються. Ватикан цілковито усунувся від публічного осмислення військової агресії Росії щодо України й відмовився зайняти становище у цьому конфлікті. Анексія Криму не викликала жодного осуду з боку ні держави Ватикан, ні Ватикану як осердя християнської віри, опорою якої є апостольське служіння Петра. У жодних публічних виступах чи публікаціях Ватикан не назвав Росію агресором, що можна було ще зрозуміти на початку конфлікту, коли Європа не могла розібратися у справжніх його причинах і винуватцях, проте не можна виправдати сьогодні, коли в загальному доступі є ціла лавина доказів – фотографії, звукозаписи, документи, особисті свідчення, в тому числі й росіян, – про безпосередню участь Росії у війні з Україною.

Проте навіть володіючи належною інформацією на час згаданої публічної авдієнції у Ватикані, Папа з подачі своїх радників називає кровопролиття на Донбасі «братовбивчим», наче повторюючи цим цілковито невірною версією Москви про «громадянську війну в Україні». Навіть тепер, уболіваючи над жахливими людськими втратами, Папа жодним словом не згадує про Росію як агресора та справжню першопричину цих втрат! Й нагадуючи українцям, що в цьому конфлікті «беруть участь християни», Римський Понтифік жодним словом не апелює до духовного глави російських християн, які разом з Путіним якраз і є відповідальні за цей кривавий конфлікт!

Так Папі, який є сміливим душпастирем і моральним авторитетом, нав'язали роль обережного дипломата, який остерігається назвати причини болю, що його переживає його паства. Проте, як на мене, сталося щось іще небезпечніше для Церкви, бо церковна дипломатія і небажання псувати стосунки з Москвою брутально вторглися у домен католицької віри. Заклики до примирення повисають у повітрі, якщо не забезпечено головної передумови всякого примирення – правди. Хай уже війну свою в Україні Росія назвала гібридною – правда ж, однак, гібридною бути не може.

Продовження на 5 стор. ►

КОЛИ ДИПЛОМАТІЯ ПЕРЕВАЖАЄ НАД ЗАСАДАМИ ВІРИ

▼ **Продовження.**
Початок на 4 стор.

Встановлення правди є *sine qua non* для забезпечення богословської та миротворчої вірогідності тієї позиції, яку обрала Церква. Не встановивши правду й не обсто-

юючи її, Церква не зможе виконати свою миротворчу місію, і зокрема встановити належні стосунки з іншими Церквами-сестрами.

Напруга втрат, як на мене, досягла критичної межі. Це стає очевидно з кількох моментів, у яких псевдоєкуменічні табу ватиканської дипломатії спричинилися до фактичного пониження честі Римського Апостольського Престолу. Так, недопустимою була відсутність публічної ноти протесту Ватикану, коли на Синоді Єпископів Католицької Церкви у жовтні 2014 року митрополит Іларіон (Алфеев) у якості гостя Синоду

дозволив собі в присутності Папи принизити Католицьку Церкву, зводячи черговий наклеп на УГКЦ – одну з Церков католицької сім'ї. Вже тоді стало цілком зрозуміло, що формула «діалог будь-якою ціною» стає просто руйнівною для позиції Католицької Церкви. Проте 3 лютого ц. р. крапку над «і» поставив патріарх Кіріл (Гундяев), коли з висоти свого духовного маєстату похвалив Святий Престол, що той «завжди дотримувався зваженої позиції щодо України».

Ось чому настав момент, коли Католицька Церква має радикально переосмислити свою позицію в єкуменіч-

ному процесі, очистивши її від хибних стереотипів та шкідливої інерційності. Відповідною євангельською формулою для такого очищення, як на мене, є парадоксальна максима Євангелія від Матея (10:39): «Хто своє життя зберегає, той його погубить; а хто своє життя погубить задля мене, той його знайде». У цій максимі слід лише замінити слово «життя» на «єкуменічний діалог». Неможливо зберегти єкуменічний діалог ціною зречення правди; навпаки – це найкращий шлях погубити його.

Отож, лише зважившись припинити свою вимуше-

ну участь у лукавій пародії на діалог з Москвою, нею ж і нав'язаній, Апостольська Столиця може відновити свою відданість правді й розпочати властиву єкуменічну розмову з тими Церквами-сестрами, які шануватимуть ціннісні основи самого діалогу. Лише «погубивши» нинішню імітацію єкуменічного діалогу заради Ісуса та Його правди можна віднайти справжню готовність християнських Церков до братерства в істині та любові.

Мирослав Маринович,
колишній в'язень
брежнєвських концтаборів.
3 незначними короченнями
подано за РІСУ

ХГ

У наш світ прийшла Росія. Робота словацького художника Радо Явора

РОЗПОВІЛИ ВАТИКАНУ ПРО «ТАТАРСЬКУ НАВАЛУ»

Єпископи Синоду УГКЦ на чолі з патріархом Святославом відвідали секцію Держсекретаріату Ватикану щодо відносин з державами. На зустрічі з архієпископом Полем Річардом Галагером, очільником цієї державної установи Ватикану, Глава УГКЦ розповів йому про ситуацію в Україні.

У зверненні до представника ватиканської дипломатії Святослав наголосив на необхідності говорити та захищати правду в будь-яких обставинах: «Саме цього сьогодні очікують громадяни України від Апостольської Столиці як найвищого морального авторитету».

В Лятеранському Соборі відбулася Архиєрейська Божественна Літургія, яку очолив патріарх Святослав у співслужінні владик Синоду. У своєму слові до людей, що зібралися на молит-

ву, Глава УГКЦ наголосив, що владика прибули до Святого Отця, щоб розповісти йому правду про агресію, яку сьогодні терпить Україна. «Колись мій попередник митрополит Григорій Цамблак прибув сюди, щоб розповісти християнському Заходу про монголо-татарську навалу, а ми сьогодні відчуваємо наш обов'язок розповісти світу правду про те, що відбувається в Україні».

20 лютого патріарх Святослав під час зустрічі з папою Франциском зокрема сказав йому.

Україна є жертвою прямої агресії сусідньої країни. Вона переживає жахиття війни, яка була їй накинена ззовні, а не з причини внутрішнього громадянського конфлікту. Мільйони невинних жертв цієї несправедливої війни звивають у своїх серцях

до Бога, благаючи справедливості та солідарності.

Згідно зі статистиками ООН, в Україні сьогодні маємо понад мільйон переселенців та біженців, але справжня кількість є подвійною. (...) В кліматичних умовах української зими цей стан перетворився у гуманітарну катастрофу, яку у Європі не бачили з часів II світової війни. Але пораненим є ціле українське суспільство, адже навіть якщо тіло не зазнає ран від збройного конфлікту, він важко ранило людський дух, спричиняючись до явища, яке психологи називають синдромом «посттравматичного розладу», – бич, який став щоденною душпастирською дійсністю в наших громадах, і якщо цьому не зарадити, він спричиняється до більших жертв, ніж ракети російського виробництва.

В цій важкій надзвичайній ситуації, яка дедалі погіршується, наша Церква буквально стала «польовим госпіталем». Щодня понад 40 тисяч людей отримують необхідну допомогу у наших осередках «Карітасу України», маючи можливість отримати служіння з боку Церкви та відчути, що Бог любить їх та про них пам'ятає. Наші парафії, монастирі, єпархіальні спільноти стали осередками безперервної молитви, осередками прийняття та служіння ближнім, осередками волонтерства, в якому, згідно з державними статистиками, вже взяли участь майже 80% населення. Всі наші структури, які з Вашою підтримкою, Святіший Отче, розвиваються в Україні, дають змогу нашим єпископам з оновленим запалом, відважно та часто серед страждань, звіщати

Євангеліє, дбати про душі всіх потребуючих.

Українське суспільство відчинило свої двері для Церкви, воно бажає слухати її голос, оскільки відчуває, що лише Церква, в цій ситуації заміщення та дезорієнтації, випромінює світло надії та є надійною точкою опори у світі, який, здається, розпадається на частини. Кожне слово Глав християнських Церков є уважно та серйозно вислуховуване та супроводжується глибокими роздумами, перемінюючись у суспільну дію. Відчуваємо, що у цих трагічних обставинах Господь відкриває нам таємничі шляхи євангелізації, об'являючи сучасній людині, що саме Христова Церква є справжньою Матір'ю та Вчителькою.

Прес-служба т-ва «Свята Софія», Радіо Ватикан

ВАСИЛЬ ВИШИВАНИЙ

Вільгельм Габсбург
(Василь Вишиваний)
з Андреем Шептицьким,
друга половина 1910-х рр.

10 лютого виповнилося 120 років від дня народження ерцгерцога Вільгельма фон Габсбурга, більш відомого в українській традиції як Василь Вишиваний. Вільгельм Франц був шостою і наймолодшою дитиною в родині Марії Терези і Карла Стефана Габсбургів-Лотаринзьких, які були частиною австрійського імператорського роду. Він доводився праправнуком імператору Леопольду II і троюрідним племінником Францу Йосифу I.

У період, коли родина замешкала у маєтку в м. Живець (Західна Галичина) Вільгельм дізнається про українців, подорожує по Гуцульщині. Після закінчення в лютому 1915 р. військової академії, у званні лейтенанта був відправлений до 13-го полку уланів австрійської армії, де більшість вояків походили з Золочівщини. У цьому середовищі Вільгельм вивчає українську мову, цікавиться історією, захоплюється культурою та традиціями українців. Один із солдатів подарував йому вишиту сорочку, яку той охоче одягав, за що його назвали у полку Василем Вишиваним.

Навесні 1918 р. Вільгельма Габсбурга призначено командиром південної армійської групи австрійського війська, до якої входив і курінь Українських Січових Стрільців. У 1919 р. Вишиваний-Габсбург став полковником армії Української Народної Республіки та співробітником відділу закордонних зв'язків міністерства військових справ УНР. Після поразки української революції він опиняється в Відні, бере участь у житті української діаспори, публікує збірку віршів українською мовою «Минають дні» (1921). Напередодні і в часі II світової війни Василь Вишиваний підтримує контакти з середовищем ОУН.

Після завершення війни під час окупації Відня 26 серпня 1947 р. Вільгельма Габсбурга було заарештовано советською контррозвідкою СМЕРШ, а в кінці листопада переправлено до Києва, де ув'язнено в Лук'янівській Тюрмі. 18 серпня 1948 р. він помер в тюремній лікарні. Точне місце захоронення досі невідоме...

(Локальна Історія)

Рік Митрополита Андрія Шептицького

МИТРОПОЛИТ АНДРЕЙ В МЕМУАРАХ КОРОЛЕВСЬКОГО

(частина 4)

У 1917 році Митрополита звільнили (з російського ув'язнення), проте його поновлення не закінчилися.

– «Папа, здається, задував призначити східного кардинала. Кого? Ніхто нічого не каже. Як на мене, ним може бути лише Кир Андрей, однак, з огляду на сучасні події, його ім'я, звичайно, буде збережено in petto. Здається, Кир перебуває тепер у Петербурзі і його з дня на день чекають у Римі».

Подорож Митрополита ратово обірвалася:

– «Кир Андрею заборонено в'їзд у Швейцарію, куди він подався з Росії, так що й італійський уряд заборонив йому проїжджати територією Італії, й, врешті-решт, він мирно повернувся додому. Ось усе, що мені відомо».

– «Монсеньйора Шептицького ув'язнили в його палаці ті собачі поляки. Тепер, коли війна закінчилася, я можу так їх називати. Витворюють там бозна-що. Росіяни поводитися з ним ще гірше: шість місяців він провів у вологій келії в монастирі-тюрмі для монахів-схизматиків у Суздалі й годували його лише кашею. Він не міг навіть стати на повний зріст.

У Ярославлі у нього було три маленькі кімнати, такі низькі, що й там він не міг довго стояти».

Через кілька днів Митрополит уже в Голландії і проявляє оптимізм щодо кампанії, яку він проводить в Бельгії, кампанії, що має ціллю популяризацію східної католицької Церкви й сприяння унії... Жаліється на полонофіліство бельгійської католицької преси, та, з другого боку, висловлює надії на заснування апостольських шкіл. Він пише про добрі звістки з Росії, де проводить роботу Фйодоров, «який очікує послання від папи. Його надіслали? Хто? Яким шляхом?» Він з нетерпінням чекає на затвердження Статуту ордену студитів, та не приховує деякої втоми: «Я втомлений від тих безперервних подорожей, а попереду ще Америка й Бразилія! Проте моя праця тут, безперечно, корисніша аніж у Львові, де моя присутність зовсім не обов'язкова».

Примітка Кроче, долучена до цього листа, дає нам подробиці про той арешт Андрія Шептицького 23 серпня 1923 року на прикордонному пункті в Цешині, після його повернення з Риму, і про

ув'язнення Митрополита в Познані. Далі йде розлога цитата, що показує шаленіння польської преси проти Митрополита.

З листа Королевського ми довідуємося, що Митрополита звільнено за певної умови: «Від одного жида я довідався, що Мнс. Шептицький після аудієнції з президентом Польської Республіки, пообіцявши не втручатися в політику, зміг вільно повернутися до Львова. Отож, я його побачу».

На початку 1924 року він потрапляє у Львів й може прямо контактувати з Митрополитом, якого звільнено, хоч і взято під нагляд: «Я ще не живу в Митрополита. Це мусить вас здивувати, але піти до нього було б найкращим способом нічого не робити, бо ж він живе сам з сестрою, що куховарить, братом-студитом, що йому допомагає, й двома-трьома служницями. З нашими характерами було б більше розмов, аніж роботи, [...] до того ж Святий Юр надто далеко від центру й надто високо, щоби нести туди пакунки з книжками [...]. Зрештою, я не зміг би нав'язатися цій прекрасній людині, яка ні-

коли не взяла й копійки, навіть, коли давалося непрямом. З усіх цих причин, й ще багатьох інших, я поселився в готелі в центрі міста [...]. Інколи я піднімаюся до Святого Юра й піду туди лиш за кілька днів, щоб забрати все те, що Митрополит хоче дати інститутів».

Далі Королевський повертається до ставлення поляків до українців: «Вони йому завдають стільки зла, скільки лише можуть завдати», й з проблемою целібату священників за трьома різними системами, що пропонують три епископи. «Й до того ж жодних директив з Риму. Нічого-нічого-нічого, навіть уступок щодо свята святого Йосафата, а поляки ж одержали їх зразу. Ця східна Конгрегація – справжня могила!»

Як підсумок своєї поїздки Східною Європою, Королевський надсилає папі Пію XI щось на зразок звіту, написаний італійською мовою і в якому розглядає різні питання, що прямо стосуються Митрополита, не забувши в кінці висловити свою власну думку про настрій Андрія Шептицького.

Передовсім, він підтверджує своє добре враження про монахів-студитів, яке перед тим висловив у листі до ректора Ціммермана. Нагадавши мотиви створення ордену і його коротку історію, Королевський уточнює, що й сам жив серед монахів в Унівському Монастирі, аби скласти собі думку про орден. Констатує, що цей східний орден дуже спо-

віднений з орденом бенедиктинців. «Польща не може жити без підтримки Франції, своєї захисниці і навіть більше – союзниці, а тому французьким монахам легше буде туди прибути, аніж іншим.»

І нарешті, автор цього звіту повідомляє Пію XI про песимізм Андрія Шептицького, який думає, що «Унія в Галичині приречена на повільне вмирання через вперте переслідування з боку поляків». Королевський приписує причини цієї сумної перспективи способі життя Митрополита, його ізоляції і все гіршому здоров'ю. Він вважає, що Андрій Шептицький мусить мати біля себе помічника, однак, виглядає, що Митрополит не планує брати собі такого помічника. Може, все-таки він і погодився б узяти на цю роль Мнс. Боцяна, що живе у василіянському монастирі, якби його ім'я було нарешті в понтифікальному щорічнику, що було б справедливо з огляду на заборону поляків.

У 1923 році вони усі троє були в Римі, та зв'язки Бодуена з Андреем Шептицьким стали тісними ще з 1921 року, коли обидва були учасниками тижня унії, що зібрав таких діячів, як, наприклад, кардинал Мерсьє. Поширюючи журнал Королевського «Студіон», «бельгійський монах знайде в ньому заклик Андрія Шептицького до східного чернецтва служити справі повернення православних».

Для «ХГ» о. др. Августин Баб'як (Італія)

Переплетіння доленосних подій, відгомін глибинних ідей, що змінювали хід історії та підносили цілі народи до вершин своєї національної самобутності – усе це промисли Божі. Важливо лишень вглядіти їх у часоплині буття. Так немиче перетнулися в Божій системі координат шляхи українського генія Тараса Шевченка та Отців Василян.

З життям та творчістю Шевченка тісно пов'язані деякі василянські монастирі, зокрема Почаївська Лавра, до якої він прибув як прочанин, щоб зустрітися з Богом на молитві та прославити це святе місце даром свого непересічного таланту. Також Підгорецький Монастир на Пліснеську, в якому ченці-василяни заносили молитву за упокій його душі та віками берегли пам'ять про великого «апостола правди і науки». Ще інший – Канівський монастир василян, при якому колись діяла парафіяльна школа, заснована в 1781 році архимандритом Боніфатієм Фізиковичем, яку згодом королівська комісія визнала вищою школою.

Глибоко віруюча людина, яка ніколи не розлучалася зі Святим Письмом, Поет, що джерелом святої волі і правди вважав Бога, пророк з милості Божої Тарас Шевченко і Василянський Чин несли своєму народові Слово. «І на сторожі коло їх поставлю слово», – писав Тарас Шевченко 15 лютого 1859 року в умовах бездержавності, царського свавілля, заборони української мови та культури. Величезна спадщина, втілена в друкованих виданнях, зокрема почаївського друкарського осередку, який відібрали у василян 1831 року, упродовж наступних століть живила українське християнство книгою і стояла на сторожі нескореної нації зі Словом.

Восени 1846 р. за дорученням археографічної ко-

ШЕВЧЕНКО І ВАСИЛЯНИ

місії Тарас Шевченко їздив на Поділля і Волинь збирати народну пісенну спадщину, замальовувати історичні та архітектурні пам'ятки. Так він прибув до почаївської обителі, де вже протягом п'ятнадцяти років панувала Російська Православна Церква. Шевченко виконав тут чотири акварельні малюнки, зокрема «У соборі Почаївської Лаври» та «Почаївська Лавра з півдня», два ескізи і начерк з видами Почаївської Лаври.

Приїхавши до Почаєва, Шевченко не міг не знати, що усе це створили василяни в понад столітній період, і до їхнього приходу Почаїв не був великим духовним та культурним паломницьким центром. Шевченко здолав сотні кілометрів, щоб побувати у цій прекрасній святині, з балкона якої у 1846 році намалював краєвид, а також інтер'єр храму та багато інших релігійних картин. Не має найменшого

сумніву в тому, що це святе місце справило великий духовний вплив на світлу та багату душу Шевченка, що він пізніше відображав у своїх невмирущих релігійних творах.

На картині з балкону почаївського собору ми бачимо, як Шевченко дивиться на Галичину, на рідний йому край, звідки походила його мама Катерина Бойко. Знаємо, як о. Маркіян Шашкевич цінував лірику Кобзаря. Можливо, Тарасів погляд сягає Високого Замку у Львові, а під ним він бачить василянський монастир св. Онуфрія, звідки поширилося книгодрукування по Україні. Ймовірно, великий вплив справили на нього книги почаївської друкарні, які він тримав у руках, особливо почаївський «Богогласник». Адже генієве слово, його пророчий дух не знають меж, долають кордони, що розділяють українську землю.

Отці Василяни були і є близькими до Шевченка

навіть тоді, коли його душа переставилася до Бога. Це засвідчує запис у Пом'янику Підгорецького Монастиря, який вміщає дуже цінну письмову згадку про вшанування пам'яті Шевченка. На 86 аркуші цього Пом'яника рукою василянського ченця записано: «Пом'яни Господи душу усопшаго Тарасія». Справа дописано, що це поминання вписано 1861 року в пам'ять «...усопшаго поета Тарасія Шевченка...». Запис у монастирському Пом'янику означав не лише звичайну молитву за померлого один раз в 1861 році, а обов'язок ченців-василян довіку спогадувати його у своїх молитвах. Окрім усього, цей запис свідчив, що духовна та світська інтелігенція Галичини й Наддніпрянщини усвідомлювали себе одним великим народом, з однією мовою і культурою, поєднані одним Пророком Тарасом Шевченком і після його смерті.

У тогочасних монастирях

Робота Юрія Шаповала

записи у книгах робила освічена, неупереджена людина, здебільшого ігумен. Тож до запису в Підгорецькому Пом'янику спричинився о. Климентій Сарницький, майбутній ректор Львівського Університету (двічі), а також Протоігумен Галицької Провінції Отців Василян. Як високо-духовна, освічена людина він був знайомий з творчістю Шевченка та зміг доцінити його велич і значення для українського народу. У василянських колах побутує думка, що тим прочанином із Золочева, що подав це молитовне намірнення до одного з найголовніших василянських монастирів, саме був тодішній ігумен о. Климентій Сарницький.

Цікавий факт про хрещення Тараса Шевченка подає у своїй книзі «Християнство Тараса Шевченка» Дмитро Степовик, покликаючись на священника Семена Посіка, який стверджує, що на Правобережній Україні православ'я було запроваджене російським царем в 1834–1838 роках. Отож Шевченко був охрещений як греко-католик.

Слово богонатхненне, величне, полум'яне, щире і правдиве, стало на сторожі великого християнського народу. Слово Біблійне і Слово Шевченкове, Слово, століттями плекане василянськими книгодрукарями, стали оберегами від химерної недолі, що взяла в лещата страждальну українську націю. І «на оновленій землі» наших днів черпаємо з цього джерела мудрості – а воно немає дна, як немає його Божа ласка для всіх стущих в незалежній соборній Україні.

о. Климентій Стасів, ЧСВВ, «Місіонар»

ПРО РІДНУ МОВУ

С-на з сайту tsiomik.com

За рішенням ЮНЕСКО 21 лютого всі народи Землі відзначають Міжнародний День Рідної Мови. Головна мета – сприяння мовній різноманітності світу і стимулювання вивчення іноземних мов населенням різних країн.

Мова, створена на світанку людської історії, розвивається, живе в народі. Життя мови залежить від народу. Саме народ несе мову у своїй душі, своїх звичаях, традиціях, піснях, у своїй культурі.

...Йшли віки,
І були українці,
І створилось слово
Українське...

І стало все називатися:
І земля,
І матір,
І вітчизна –
По-українському...

С. Сапелюк
Рідна мова для кожної людини є важливим елементом культурної свідомості. Рідною мовою ми вимовляємо наші перші слова і найкра-

ще висловлюємо наші думки. «Вона є базою, на якій усі люди розвивають свою особистість з моменту свого першого подиху, і вона є тим, що підтримує нас протягом усього життя. Вона є засобом для навчання поваги до самого себе, до своєї історії, своєї культури і, головне, до інших людей з усіма їхніми особливостями.» (К. Мацуура)

Кажуть, людина щаслива тоді, коли її розуміють. А розуміння приходить через мову. Тому тут, на чужині, ми кидаємо всі сили, щоб вивчити чужу мову і вміти порозумітися. Так, це важливо!
Хочу звернутись до молодого

покоління словами І. Драча.

Так, це до тебе, саме до тебе це слово! Це від тебе залежить зараз, чи перерветься золота нитка тисячоліття, а чи оживе і заграє на сонці! Це від тебе, саме від тебе залежить, чи джерело рідної мови замулиться в твоїй душі, а чи пружно і вільно, дихатиме!

Тільки рідне слово, виплекане твоїм родом і народом, має таємничу здатність тримати буття. Тільки від порога рідної мови ти можеш виходити на широкі магістралі світу. А безмір світовий і космічний не дасться тобі в руки, коли ти будеш безбат-

ченком. Чуєш, пісня лунає, ти мимохідь тягнешся вслід за нею; вона старіша від тебе на тисячоліття і на тисячоліття молодша. Слово у пісні як вода у ріці. Жива вода рідної мови на ноги зведе тебе і тоді, коли ти зневірився вже у всьому. І перше слово твоє, до мами звернене, материнське слово, хай розширює твої груди озоном людської гідності. Це ти несеш слово в серці, як наполохану пташку. Слово довірилося тобі і повірило в тебе. Не сполохай рідного слова, а захисти його, до серця притули, життям своїм переповни.

Для «ХГ» Н. Войтюк, Швеція

200-РІЧЧЯ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ МИХАЙЛА ВЕРБИЦЬКОГО

200 років тому народився Михайло Вербицький, греко-католицький священник і композитор. Найбільш відома його музика до національного гімну «Ще не вмерла Україна».

Автолітографія Т. Маєргофера, кін. ХІХст.

Народився 4 березня 1815 року у селі Улюч за 24 км від Сянока в родині священника. Його батько помер, коли Михайлові було тільки 10 років.

Ним заопікувався його родич, єпископ перемишльський Іван Снігурський. Спочатку разом з братом Володиславом він вчився в гімназії, а згодом у лицей. Музичну освіту Михайло здобув у дяківській школі в Перемишлі. Оскільки мав гарний голос, то співав у славетному кафедральному хорі Собору Івана Хрестителя. За його словами, дяківська школа була для нього консерваторією в мініюрі, а кафедральний хор дорівнював добрій опері – так гарно співали. У хорі плекали культ композитора Дмитра Бортнянського, якого М. Вербицький назвав «українським Моцартом».

У 1833 році Михайло вступає до духовної семінарії у Львові. Тут він починає серйозно займатися музикою, опановує техніку гри на гітарі, яка стала його улюбленим інструментом, а згодом він створює підручник для навчання гри на гітарі, пише п'єси для цього інструмента. Однак через матеріальні нестатки Вербицький був змушений двічі залишити семінарію. З Божої ласки йому вдалося закінчити цей духовний заклад і стати священником. У 1856 році одержав парафію в Млинах Яворівського повіту, де він служив Богові і людям аж до смерті, що сталося в 1870 році. Ще й досі чудом збереглася та дерев'яна церквочка, в якій отець Михайло відправляв Святу Літургію, а млинівські парафіяни горнулися до свого пароха, любили й шанували його, бо був він священником за покликанням.

Володимир Середа: Понад 14 років незмінно служив у цьому селі. Був людиною відданою Церкві, не перебирався у більш вигідні місця, хоча був знаний на всю Галичину як композитор. Він створював музику практично для всіх українських музичних вистав.

Млини – це небагате село, незаможний край, типова Яворівщина. Тут ростуть хвойні дерева,

вільха, осика, мало землі, піски. Вербицькому, який був вдівцем і виховував двох синів прожити у матеріальному сенсі було важко. Його сучасники згадують, що інколи у нього на столі можна було побачити хіба яблука. Але саме цей період його життя був видатний на музичні композиції.

Захоплення музикою не згасало в ньому. Будучи священником, він писав літургійні композиції, які ще й тепер співає уся наша Галичина. І які літургійні шедеври створив він! «Єдинородний Сине», «Святий Боже», велично-пафосне «Аллилуя», яке в народі називають козацьким, «Отче наш», причасний «Хваліте Господа з небес», «Ангел вопіє» та інші.

Писав М. Вербицький і світську музику. Він автор багатьох музичних творів на народні мелодії, полонезів, вальсів, вступів до вистав. Він дав музичне життя поезії місцевих поетів, зокрема, М. Шашкевича, Ю. Федьковича та І. Чупалевича. І все це творив він на селі, де до кінця свого життя не мав піаніно, а використовував тільки стару фісгармонію.

Своєю кантатою «Заповіт» («Завіщання») на слова Тараса Шевченка М. Вербицький відкриває нову епоху в розвитку хорової музики в Галичині. Цей прекрасний музичний твір оригінальний за своєю структурою: він призначений для соліста, двох хорів – мішаного і чоловічого та симфонічного оркестру. Ця кантата вперше була виконана на Шевченківському концерті у Львові у 1868 році (пригадаймо, що перший у Галичині концерт на честь Тараса Шевченка відбувся в Перемишлі в 1863 році).

Михайло Вербицький – автор музики до українського національного гімну «Ще не вмерла Україна». У кожного з нас своя доля. Так і у пісні. Ось короткий життєпис цього національного гімну.

Початок 60-х років ХІХ століття характеризується похваленням духовного життя в Галичині. Українська молодь виявляла свій патріотизм такими атрибутами, як: червоні гарасівки, вишивані сорочки, козацькі шапки..., а от бойової патріотичної пісні не було. Гімн «Руської ради» з 1848 року «Мир вам, браття, всім приносим» не мав того революційного пафосу, якого так прагнула молодь.

Володимир Середа: У 1863 році, у львівському часописі «Мета» була опублікована збірка поезій Тараса Шевченка, відкривав цю збірку вірш «Ще не вмерла Україна». Важко сказати, чи з незнання, чи з інших причин, але вважали, що цей вірш належав Шевченку. Вербицький пройнявся цими словами і у цьому глухому селі, тихому, спокійному,

де тече річка Шкло, вони дали спалах у ньому.

Спочатку Вербицький представив цю пісню як солоспів і сам виконав її на сходах гімназійної «Громади» в Перемишлі. А щоб усі члени «Громади» могли її бадьоро співати, то він зробив з неї хорову композицію. Урочисто виконали цей хоровий твір уперше в Перемишлі в день празника Св. Івана Хрестителя: 1 липня 1864 року. На концерті був присутній старенький уже єпископ Тома Полянський. З глибокою побожністю він поблагословив і композитора, і його твір на слова Павла Чубинського – поблагословив у Княжгороді над Сяном. Була це знаменна подія. Ця патріотична пісня немов веселка поєднала наддніпрянців із галичанами: «Заспіває наш брат за Дунаєм або під Полтавою, а ві Львові і в Бескидах голос лунає. Застогне Галицька Русь під Карпатами, а понад Дніпром у людей серце болить.» – так писав Пантелеймон Куліш у листі до редактора львівської газети «Слово».

У Львові пісню «Ще не вмерла Україна» вперше у хоровому опрацюванні виконали на концерті, присвяченому відкриттю українського театру в новозбудованому «Народному Домі». Надруковано текст цієї пісні з нотами вперше у Львові в 1885 році у збірнику пісень під назвою «Кобзар».

Минали роки... Пісня «Ще не вмерла Україна» розправляла крила – спочатку над Дністром, а потім над Дніпром. Вона стала українським національним гімном, а тепер у незалежній Україні – Державним Гімном України.

Багатогранний талант Михайла Вербицького розвивався і розцвів у лоні української Церкви в Перемишлі. Власне, Перемишль став осередком української хорової музики в Галичині. Греко-католицький кафедральний хор Собору Івана Хрестителя, славетна дяківська школа, гімназійне товариство «Громада» – ось те цілюще джерело, з якого черпав натхнення і снагу до праці отець Михайло Вербицький. Він до кінця свого життя служив двом великим силам нашого духовного життя: молитві і пісні, служив самовіддано, одержимо і повсякчас.

Володимир Середа про Млини: З приходом советської армії важкі були часи у селі, людей виселили, більшість на схід, одиниці депортували на північ (Польщі) у ході акції «Вісла», село фактично згоріло. Від села залишилась тільки добра назва – Млини (нині на території Польщі – Ред.). На річці Шкло були млини, тому так напевно і називається. Сьогодні у Млинах проживає лише одна українська родина, яка живе біля церкви і пантеону, вони доглядають за цєю могилою, садять квіти, очищують від бур'янів.

Микола Герета, Тарас Савка, «Вголос»